

ARUBA

EXAMEN MAVO 2017

Tijdvak-1
Dinsdag 11 mei
07.30 – 10.00

Aardrijkskunde

Opgavenblad

Dit examen bestaat uit **50** vragen.
Voor dit examen zijn maximaal **80** punten te behalen.
Dit examen bestaat uit **23** bladzijden
Bij dit examen hoort ook een **werkblad**

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

AANWIJZINGEN

■ **Meerkeuzevragen**

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

□ **Open vragen**

- Wanneer bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.
- Geef niet méér antwoorden dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd, geef er dan twee en niet méér. Alleen de eerste twee redenen kunnen punten opleveren.
- Vermeld altijd de berekening, als een berekening gevraagd wordt. Als een gedeelte van de berekening goed is, kan dat punten opleveren. Een goede uitkomst zonder berekening levert geen punten op.
- Een foutief antwoord wordt altijd doorgestreept of tussenhaakjes(..) gezet.
- Het gebruik van correctievloeistof en correctietape is niet toegestaan.

Omgaan met natuurlijke hulpbronnen

We onderscheiden twee soorten waterkringlopen: korte- en lange waterkringloop.

- 1p ■ 1. Bij welke van de onderstaande termen behoren de volgende kernwoorden: verdamping, condensatie, ijs, rivier, infiltratie van water en grondwater.
- A de zuurstofkringloop
  - B de korte waterkringloop
  - C de lange waterkringloop
  - D de korte waterkringloop en de lange waterkringloop

Zoetwater is belangrijk voor de hele wereld. De mens heeft drinkwater nodig.

- 1p ■ 2. Welke van de volgende functies is naast drinkwater ook belangrijk voor de mens en zijn persoonlijke huishouding.
- A drinkwater en koelwater
  - B drinkwater en proceswater
  - C drinkwater en hydro-elektriciteit
  - D drinkwater en water voor lichamelijke verzorging

Bron 1

Diagram 1 – Waterverdeling op aarde

Diagram 2 – Zoet water op aarde

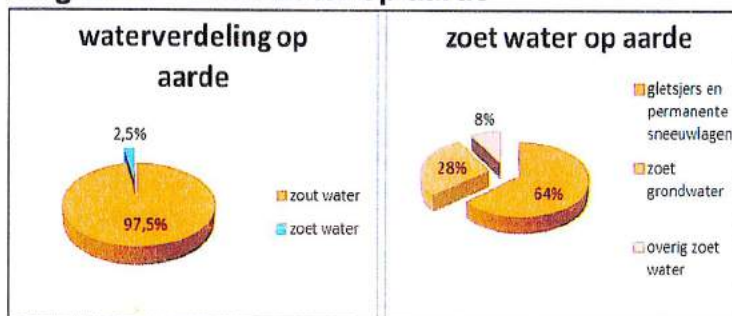

Diagram 1

Diagram 2

- 1p □ 3. Bekijk bron 1.
Waarom is er zo weinig zoetwater op aarde beschikbaar?

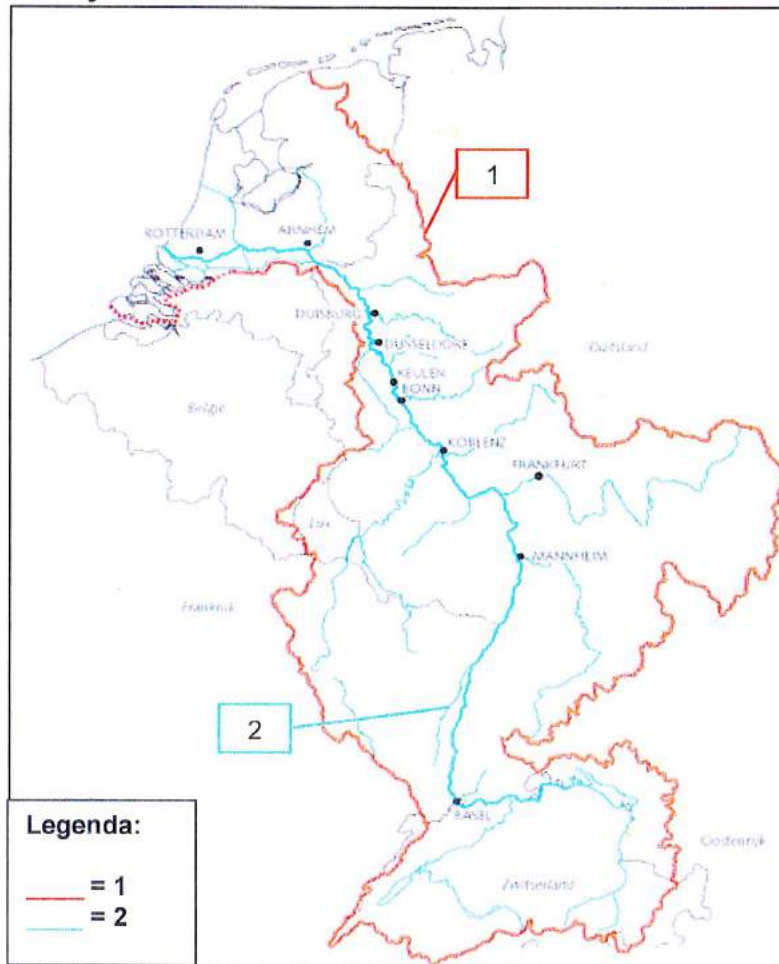
Het waterverbruik per hoofd van de bevolking verschilt per persoon.

- 1p ■ 4. In welk continent is de toegang tot veilig drinkwater het slechts.
- A India
  - B Afrika
  - C Australië
  - D Noord- Amerika

Er zijn twee (2) manieren waarop vervuiling in rivieren terechtkomt. De ene manier is via puntlozingen, de andere manier is via verspreide lozingen.

- 1p ■ 5. Op welke manier komen verspreide lozingen vooral in de rivier terecht?
- A door rioolbuizen
  - B door grondwater
  - C door scheepvaart
  - D door industriële lozingen

Bron 2
De Rijn

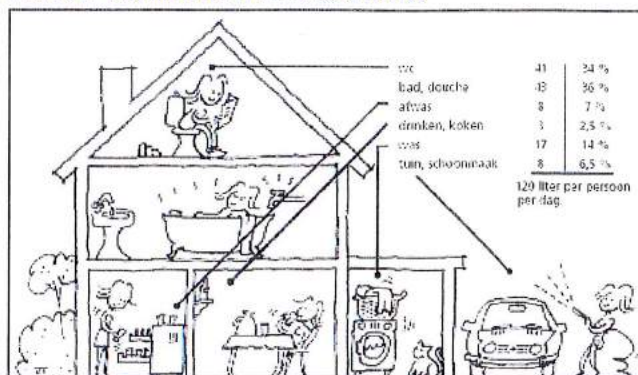

- 2p □ 6. Bekijk bron 2.
Welke begrippen horen bij de nummers 1 en 2 van de volgende zin te staan.

Met de rode lijn wordt de .....(1)..... bedoeld en met het gebied dat zich binnen de rode lijn bevindt, wordt het .....(2)..... bedoeld.

Bron 3

Water verbruik in Nederland

In Nederland gebruikt men gemiddeld 120 liter zoet water per persoon per dag. Dit geldt ook voor ons hier op Aruba.

2p

7.

Bekijk bron 3.

Schrijf op twee (2) gevolgen van de kwantitatieve watergebruik door de Arubaanse bevolking voor het Water en Energiebedrijf Aruba (W.E.B.)

Bron 4

Ogallala-aquifer

Veel boeren in de Verenigde Staten gebruiken water uit de Ogallala aquifer om graan te verbouwen in de Great Planes.

1p

8.

Bekijk bron 4.

Maak de onderstaande zin af.

Zolang de natuurlijke aanvulling in de aquifer de onttrekking van water kan bijhouden, is er sprake van...

- A milieu-uitputting
- B milieu-aantasting
- C duurzaam watergebruik
- D niet duurzaam watergebruik

Bron 5

5 - Las Vegas, Nevada, in de avond

Bron 6

6 - Het zuidwesten van de Verenigde Staten, in het zuiden van Nevada de stad Las Vegas

Bron 5

Bron 6

Op bron 5 is een foto van Las Vegas te zien. Deze stad ligt midden in de woestijn van Nevada (bron 6). Veel toeristen gaan naar Las Vegas voor de casino's. Voor alle mensen die er wonen en de mensen die er op bezoek gaan is veel water nodig.

1p

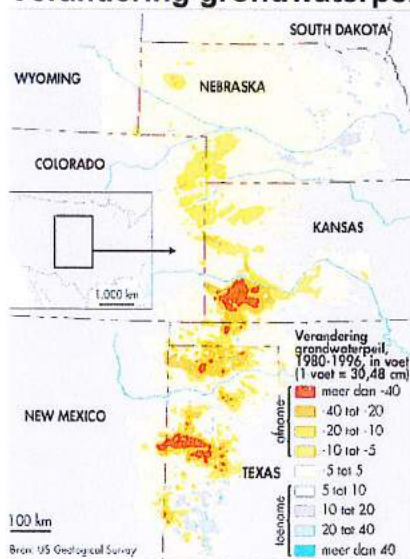
■ 9.

Waar komt dit water vandaan?

- A door pijpleidingen uit Californië
- B uit een stuwmeer in de Coloradorivier
- C uit een ondergrondse grondwatervoorraad
- D door kanalen uit de Rocky Mountains (Rockies)

Bron 7

Verandering grondwaterpeil Ogallala aquifer

De Ogallala aquifer is verspreid over verschillende staten.

3p

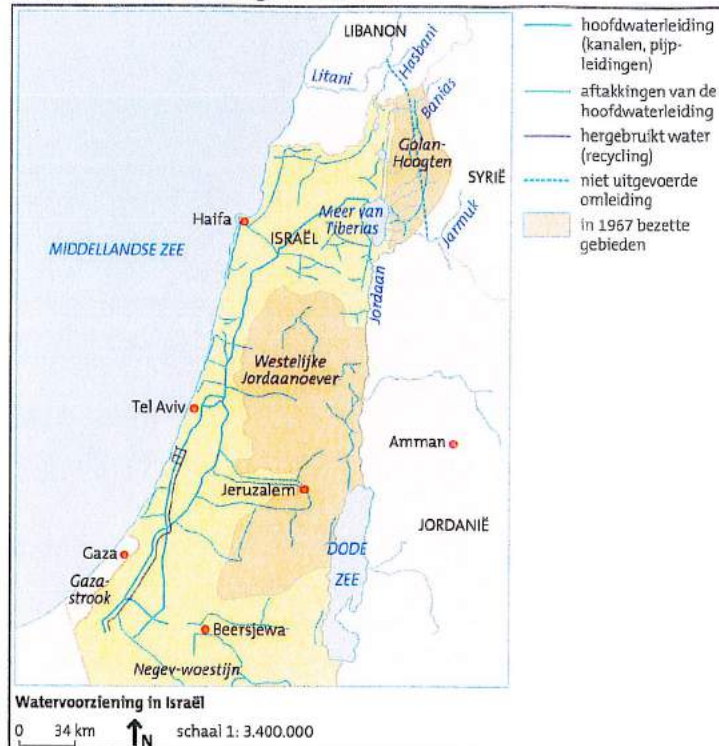
□ 10.

In welke staat is er sprake van toename van het grondwaterpeil?

Schrijf twee (2) maatregelen op die boeren kunnen nemen om de afname van het grondwaterpeil tegen te gaan.

Bron 8

Watervoorziening in Israël

Na de zesdaagse oorlog in 1967 bezette Israël de Golanhoogte dat tot dan deel uitmaakte van Syrië.

- 2p ☐ 11. Bekijk bron 8.
Leg uit waarom het voor Israël van belang was om de Golanhoogte te veroveren. Gebruik gegevens op de kaart om je antwoord te formuleren.

Bron 9

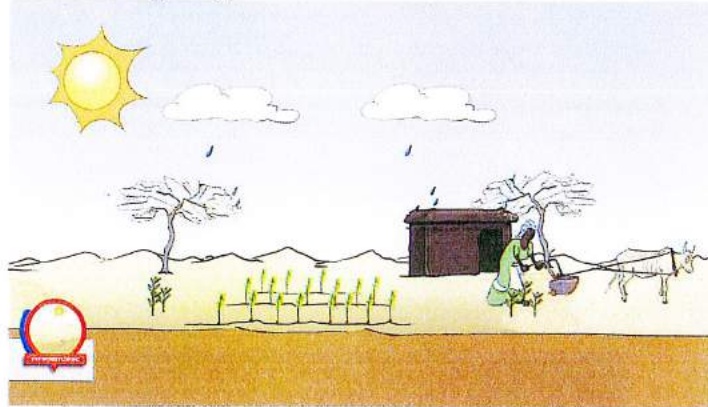
Haven van Haifa in Israël

De verdeling van water blijft een probleem tussen Israël en de Palestijnen. Toename van de bevolking door immigratie is hier een reden voor. In bron 9 is de haven van Haifa in Israël afgebeeld.

- 2p ☐ 12. Leg uit waarom een economische groei ook voor toename van het watergebruik in Israël kan zorgen.

Bron 10
Verwoestijning

In bron 10 worden twee (2) menselijke oorzaken van verwoestijning afgebeeld.

- 2p ☐ 13. Schrijf deze twee (2) menselijke oorzaken op en leg ze allebei uit.

In arme, droge gebieden hebben mensen geen geld om dure pompen of lange pijpleidingen aan te schaffen. Toch is het eeuwenlang gelukt om te leven met weinig water.

- 2p ☐ 14. Schrijf drie (3) manieren op hoe mensen in arme droge gebieden aan water komen.

Bron 11
Delta in Bangladesh

Bangladesh is een Aziatisch land en ligt in een delta.

- 2p ☐ 15. Bekijk bron 11.
Schrijf één (1) geografisch voordeel en één (1) geografisch nadeel op voor een land als Bangladesh dat in een delta ligt.

Bron 12

Drieklovendam in China

Het bouwen van stuwdammen heeft zowel voordelen als nadelen voor het land en zijn bevolking.

- 3p ■ 16. Kruis aan welke van de volgende situaties voordelig zijn en welke nadelig zijn voor het land en zijn bevolking door de aanwezigheid van een stuwdam.

Situaties	Voordeel	Nadeel
lagere visstand		
werkgelegenheid		
hoge verdamping		
drinkwatervoorziening		
het opwekken van elektriciteit		
het verdwijnen van moerassen		
het verdrinken van cultuurschatten		

Bron 13

Aralmeer

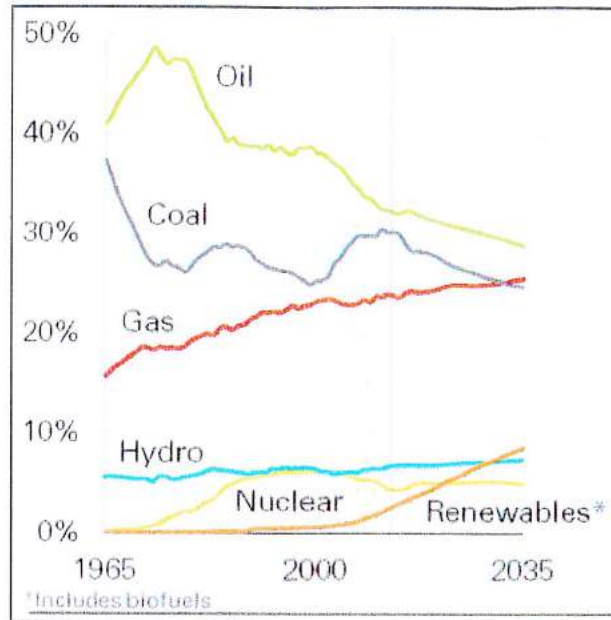

Het Aralmeer wordt met water gevoed door twee rivieren, de Syr Darya en Amu Darya.

- 1p ■ 17. Bekijk bron 13.
Het Aralmeer is voor de rivieren Syr darya en Amu darya een ....
- A delta
  - B eindmeer
  - C bovenloop
  - D middenloop
  - E benedenloop

Bron 14

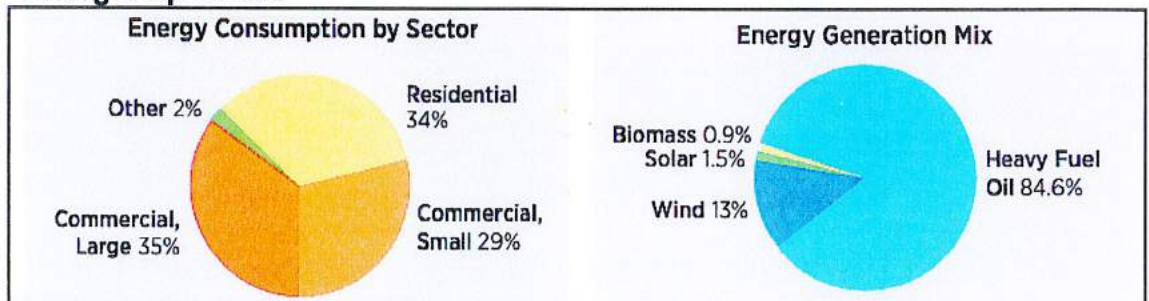
Wereld consumptie primaire energie 1965-2035

- 1p ■ 18. In bron 14 wordt voorspeld dat in 2035 de wereld consumptie primaire energie bronnen uit...
- A fossiele energie bronnen zullen bestaan.
  - B hydro-elektrische bronnen zullen bestaan.
  - C duurzame energie bronnen zullen bestaan.
  - D alternatieve energie bronnen zullen bestaan.

Bron 15

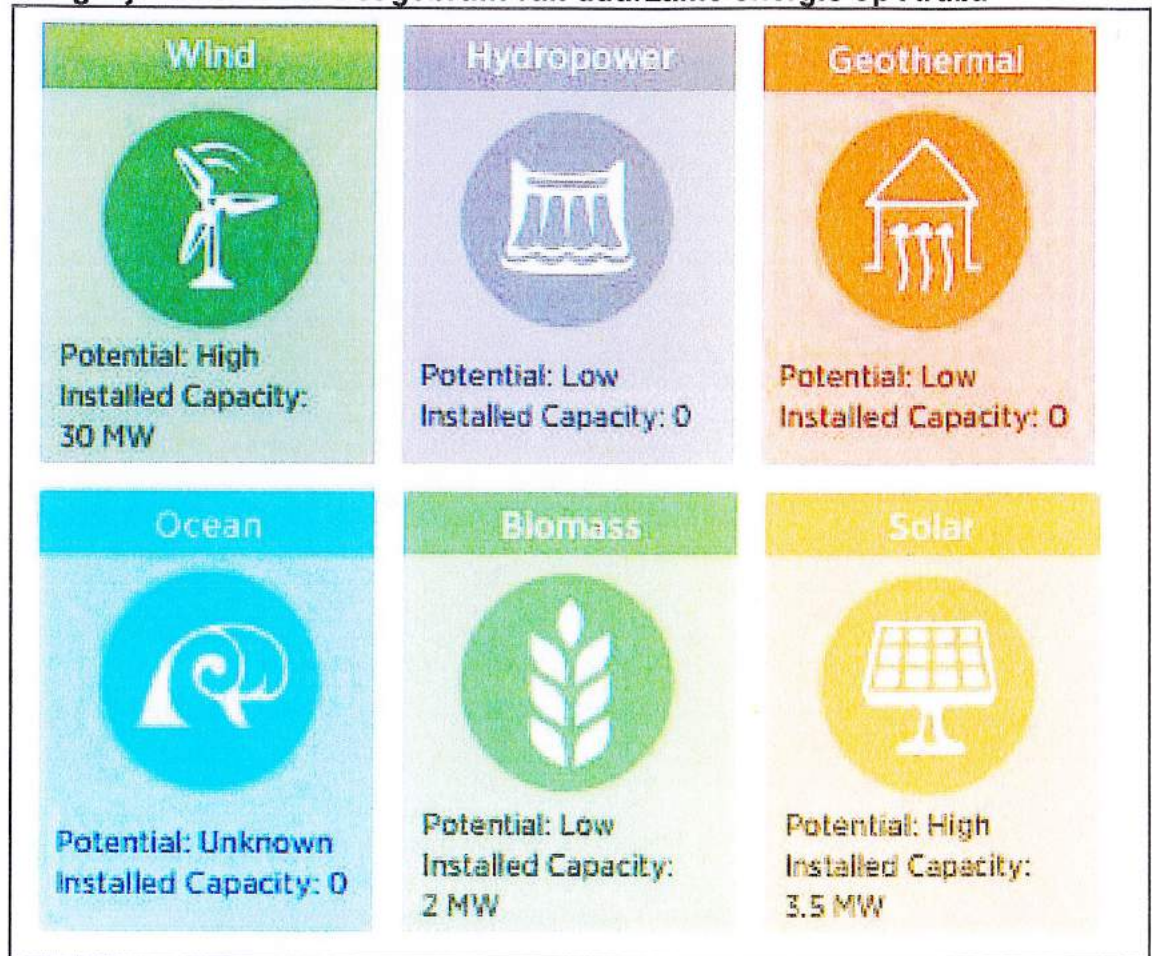
Energie op Aruba

- 1p ■ 19. Bekijk bron 15.
- Op welke manier wordt op Aruba de meeste elektriciteit opgewekt?
- A door de verbranding van aardgas
  - B door de verbranding van aardolie
  - C door de verbranding van steenkool
  - D door het gebruik van uranium in kerncentrales
  - E door gebruik te maken van wind- en zonne-energie

Bron 16

Mogelijkheden voor het gebruik van duurzame energie op Aruba

Bron 16 laat zien dat Aruba geen mogelijkheden heeft om geothermische energie op te wekken.

- 1p ☐ 20. Wanneer is het wel goed mogelijk om geothermische energie op te wekken in een land?
- A Als het land op de evenaar ligt.
  - B Als het land veel hoge bergen heeft.
  - C Als er in het land actief vulkanisme is.
  - D Als het land in de buurt van de poolstreken ligt.

Internationalisering van kleding en schoenenmarkten

Bron 17

Made In Bangladesh

Gedurende de presidentiele campagne in de VS zei Donald Trump in veel van zijn toespraken dat hij tegen uitbesteden van Amerikaanse productie is. Zijn tegenstander Hillary Clinton gaf aan dat ook Donald Trump zijn eigen mode lijn in het buitenland liet maken.

- 1p ☐ 21. Bekijk bron 17.
Schrijf één (1) nadeel op van het uitbesteden van de productie door het bedrijf van Donald Trump naar andere landen voor de mensen van de Verenigde Staten.

Bron 18

Reclame Addidas

Modemerken investeren veel tijd en geld in marketing. Een goede marketingcampagne kan de verkoop van een nieuw product helpen (boost).

- 2p ☐ 22. Geef één (1) belangrijke factor waarom de marketingcampagne niet snel zou worden uitbesteed door een bedrijf als Adidas.

Door internationaliseringsprocessen zijn veel fabrieken uit de Verenigde Staten verplaatst naar lagelonenlanden.

- 1p ■ 23. Naar welk land zijn veel fabrieken verplaatst in de afgelopen twintig jaar? (Eén (1) antwoord is correct.)
- A Cuba
  - B Japan
  - C Mexico
  - D Rusland
  - E Venezuela

Bron 19

Haute couture Dior 2016 - 2017

Niet alle productie van kleding wordt verplaatst naar lagelonenlanden. Maatkleding, prêt-à-porter of haute couture wordt nog steeds in West-Europa en in Noord Amerikaanse landen gemaakt.

- 2p □ 24. Leg uit aan de hand van één (1) vestigingfactor waarom productie van kleding of van merkkleding in West- Europese en in Noord-Amerikaanse landen niet snel verplaatst wordt.

Een belangrijke grondstof voor het maken van kleding is katoen. In de 19e eeuw werd de katoen met de hand geplukt. In de 20e eeuw wordt katoen geplukt met een katoenplukmachine.

- 1p ■ 25. Lees de volgende zin en schrijf wat bij nummers 1 en 2 hoort.

In de 19e eeuw was de katoenteelt .....(1)....., In de 20e eeuw is de katoenteelt .....(2).....

- A 1=arbeidsintensief, 2=kapitaalintensief
- B 1=kapitaalintensief, 2=arbeidsintensief
- C 1=arbeidsintensief, 2=arbeidsintensief
- D 1=kapitaalintensief, 2=kapitaalintensief

Bron 20
Safe Threads

Bekijk bron 20.

Bron 20 laat een label zien van een kledingstuk. Dit label geeft aan dat het kledingstuk op een goede wijze tot stand is gekomen. Vaak is deze kleding duurder dan kleding zonder label.

- 2p ☐ 26. Geef drie (3) redenen waarom deze kleding vaak duurder is.

Door de Groene revolutie is de productie in de akkerbouw sterk toegenomen.

- 1p ☐ 27. Wat was het belangrijkste onderdeel van de Groene revolutie?
- A het gebruik van irrigatie
  - B het gebruik van machines
  - C de uitbreiding van landbouwgebieden
  - D het gebruik van nieuwe plantenrassen

Bron 21
100% organic

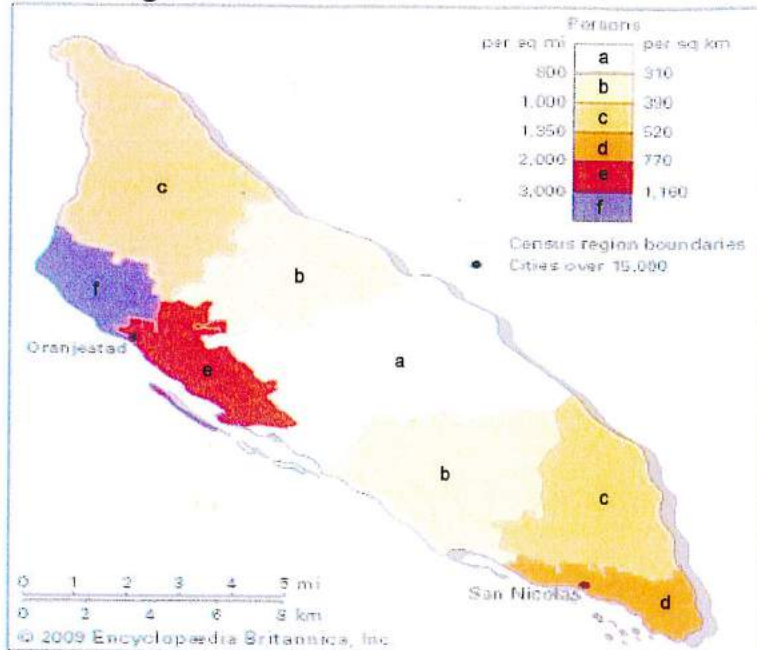

Op de bron 21 is een stapel t-shirts te zien die gemaakt zijn van 'organic' katoen. Organic wil zeggen dat het 'schone' katoen is.

- 2p ☐ 28. Schrijf twee (2) belangrijke verschillen tussen deze organic productie en de normale productie van katoen.

Bron 22

Bevolkingsdichtheid Aruba 2009

Op de kaart van Aruba wordt aangegeven wat de bevolkingsdichtheid is.

- 2p   ☐   **29.**   Bekijk bron 22.
Schrijf de letter op van het gebied waar een kledingwinkel zich het liefst zou willen vestigen. Leg je keuze uit.

Bron 23

The Village in Palm beach

In de afgelopen 10 jaar is het aantal uitgaansgelegenheden in de buurt van de High Rise Hotels van Aruba sterk toegenomen. The Village tegenover Hilton Aruba is hier een voorbeeld van. Voor het management Gusto nachtclub is deze vestigingsplaats ideaal.

- 2p   ☐   **30.**   Schrijf twee (2) nadelen op van de toename van de vestiging van deze bedrijven voor de High Rise hotels en omgeving.

Nos Baranca

Bron 24

Parke Nacional Arikok

De foto in bron 24 is bij het Parke Nacional Arikok gemaakt. Op de foto zijn plooingen in het gesteente te zien.

- 1p ■ 31. Welk geologisch proces is de oorzaak van deze plooingen?
- A erosie
  - B subductie
  - C vulkanisme
  - D aardbevingen

De Aruba Lava Formatie (ALF) is een belangrijk deel van het Arubaanse landschap.

- 1p ■ 32. Welk van de onderstaande zinnen over de Aruba Lava Formatie is niet juist?
- A De ALF bestaat vooral uit basalt.
  - B De Hooiberg maakt geen deel uit van de ALF.
  - C De ALF bestaat vooral uit afzettingsgesteentes.
  - D De ALF is het oudste zichtbare gesteente van Aruba.

De volgende zin gaat over een geologische periode van Aruba waarbij delen van Aruba omhoog zijn gekomen.

- 2p ■ 33. Lees de zin en schrijf achter elk cijfer het juiste begrip .

In de laatste fase van de vorming van Aruba vonden belangrijke .....(1)..... verschijnselen plaats, sommige delen van het gebied werden opgeheven, zo ontstonden .....(2)....., terwijl andere delen daalden, waardoor .....(3)..... ontstonden.

Bron 25

Landschap Aruba Lava Formatie

In het landschap van de Aruba Lava Formatie is veel reliëf aanwezig.

- 2p □ 34. Bekijk bron 25.
Hoe is dit hoogteverschil ontstaan?
In je uitleg maak je gebruik van de volgende begrippen: rooi, regentijd, gesteente.

Uitvloeiingsgesteentes en dieptegesteentes zijn beide stollingsgesteentes.
Er is wel een duidelijk verschil.

- 2p □ 35. Wat is het verschil als je kijkt naar het ontstaan van beide gesteentes?

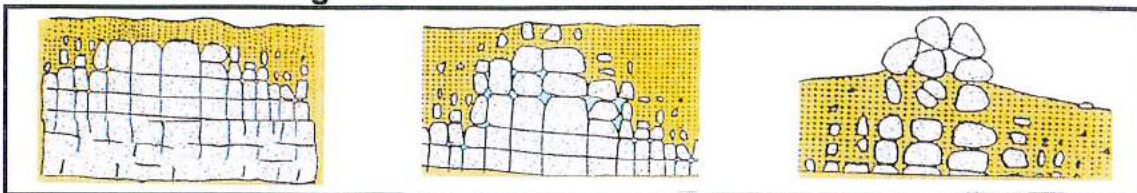
- 1p ■ 36. Hoe wordt het proces waarbij dieptegesteenten ontstaan genoemd?
- A plutonisme
  - B vulkanisme
  - C sferoïdale verwering
  - D mechanische verwering

Kwartsaders en ganggesteenten zijn te vinden in de Aruba Batholiet.

- 2p ☐ 37. Maak een tekening waarin het duidelijk wordt wat kwartsaders zijn en wat ganggesteentes zijn. In de tekening worden de begrippen kwartsader en ganggesteente op de juiste plaats aangegeven.

Bron 26

Sferïodale verwerking

Sferïodale verwerking is verantwoordelijk voor de mooie formatie die te zien zijn bij onder andere Ayo Rock Formation en Casibari Rock Formation.

- 2p ☐ 38. Bekijk bron 26.
Welke kracht is verantwoordelijk voor deze sferïodale verwerking?
Leg je keuze uit.
- A endogene krachten
  - B exogene krachten
  - C endogene en exogene krachten

Bron 27

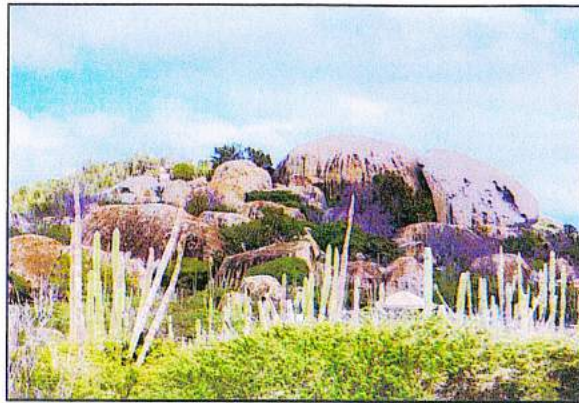
Rots in het landschap Aruba Batholiet

- 2p ☐ 39. Bekijk bron 27.
Wat voor soort gesteente zie je hier en hoe wordt het zwarte gedeelte genoemd?
- A gesteente: tonaliet en het zwart gedeelte: ganggesteente
  - B gesteente: tuf en het zwarte gedeelte: uitvloeiingsgesteente
  - C gesteente: kwartsader en het zwarte gedeelte: ganggesteente
  - D gesteente: gabbro en het zwarte gedeelte: uitvloeiingsgesteente

Bron 28

Rotsblokken in Aruba Batholiet

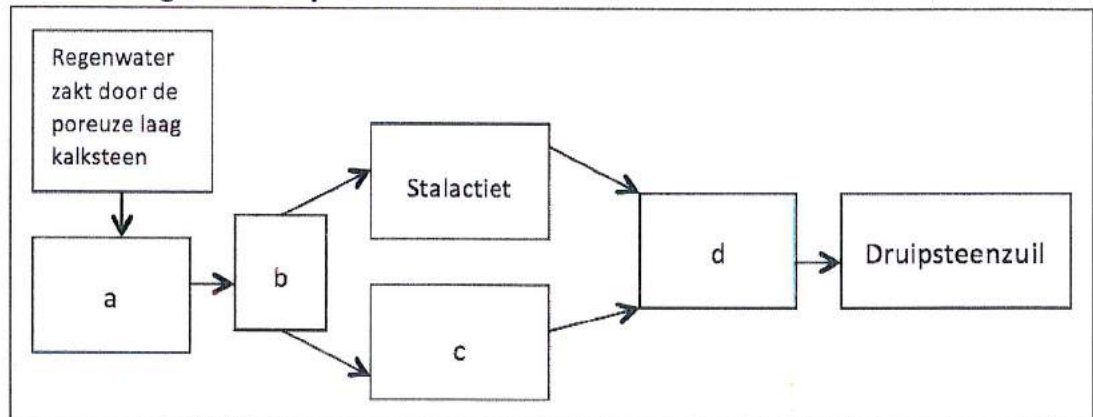

In het Aruba Batholiet landschap zijn er veel rotsblokken en veel huizen.

- 2p ■ 40. Bekijk bron 28.
Schrijf één (1) voordeel en één (1) nadeel van het bouwen van huizen in dit landschap.

Bron 29

De vorming van druipsteenzuilen

- 2p ■ 41. Bekijk bron 29.
Schrijf de gebeurtenis op de juiste plaats.
Let op! Niet alle cijfers worden gebruikt.
1. de vorming van Sero Domi
  2. de vorming van stalagmiet
  3. de oplossing van kalk
  4. de vorming van draperieën
  5. het neerslaan van zuiver kalk
  6. vorming van karstbronnen
  7. vorming van terrassen

Bron 30

Hoogterras bij Butucu

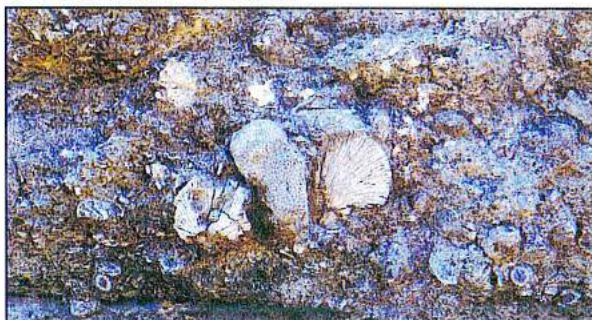

Hoogterrassen zijn in het landschap bijna niet meer te herkennen. De herkenbare trap vorm hebben ze niet meer. Het verlies van de trap vorm wordt veroorzaakt door krachten die van buitenaf het terras afbreken.

- 1p ■ 42. Bekijk bron 30.
De vegetatie helpt mee met de afbraak van de hoogterrassen.
Dit is een vorm van:
A karstverschijnselen
B chemische verwerking
C mechanische verwerking
D mechanische en chemische verwerking
- 2p □ 43. Leg uit waarom kalkterrassen ook opgeheven koraalriffen worden genoemd.
- De manier waarop de inwoners van Aruba omgaan met het kalklandschap heeft het ecosysteem uit zijn balans gezet.
- 2p □ 44. Geef één oorzaak voor het verstoren van het ecosysteem van het kalklandschap.

Bron 31

Sero Domi Formatie

- 2p □ 45. Bekijk bron 31.
Is er hier sprake van een organisch sediment of chemische sediment?
Leg je antwoord uit.

Bron 32
Palm Beach

De orkaan Matthew heeft voor veel veranderingen in ons kustlandschap gezorgd. Vooral de stranden van Arashi, Palm Beach en Eagle Beach hadden het zwaar te verduren. Dat ons kustlandschap continu verandert, heeft vaak te maken met natuurlijke verschijnselen. Naast een orkaan kunnen ook andere natuurverschijnselen ons kustlandschap veranderen.

- 2p ☐ 46. Bekijk bron 32.
Schrijf twee (2) andere voorbeelden op van natuurverschijnselen die ons kustlandschap kunnen veranderen.

Bron 33
Natuurlijke bruggen

Natuurlijke bruggen maken op sommige plekken aan onze kust deel uit van het landschap. Voor de vorming van een natuurlijke brug spelen verschillende factoren een rol, onder andere de golven van de zee. Vanuit het land is er een ander proces dat invloed heeft op de vorming van een natuurlijke brug.

- 1p ☐ 47. Bekijk bron 33.
Welk natuurlijk proces vanuit het binnenland is belangrijk voor de vorming van een natuurlijke brug?
- A aanlandige wind
  - B de groei van planten
  - C het ontstaan van boca's (inhammen)
  - D het stromen van regenwater in een rooi

Bron 34
Conchi

De diversiteit van het kustlandschap op ons eiland is groot. Ook de gesteenten van dit landschap zijn verschillend. Conchi of de "Natural Pool" maakt deel uit van ons kustlandschap.

- 1p ■ 48. Bekijk bron 34.
Uit welk gesteente is Conchi gevormd?
- A schist
  - B basalt
  - C gabbro
  - D pillow lava

Bron 35
Skerpi

Op veel plaatsen langs onze kust vinden we kalkgesteente. Dit kalkgesteente reageert als het in contact komt met water. In bron 35 zie je wat in het Papiamentu skerpi wordt genoemd.

- 1p □ 49. Bekijk bron 35.
Wat is de juiste benaming van dit verschijnsel in het Nederlands?

Bron 36

Horseback riding op de duinen

Onze duinen zijn een toeristische attractie voor onze bezoekers. Toeristen onder begeleiding van touroperators kunnen het proces van duinvorming verstoren zoals wordt afgebeeld op de foto.

- 2p   ☐   **50.**   Bekijk bron 36.
Beschrijf de wijze waarop horseback riding bijdraagt aan het verdwijnen van de duinen.

ARUBA

EXAMEN MAVO

2017

Tijdvak-1
Dinsdag 11 mei
07.30 – 10.00

Aardrijkskunde

Werkblad

Naam: _____

Examen nummer: _____

Dit werkblad bestaat uit 50 vragen.

Het werkblad bestaat uit 7 bladzijden.

aantal
punten

Omgaan met natuurlijke hulpbronnen

1p ■ 1. _____

1p ■ 2. _____

1p □ 3. _____
_____

1p ■ 4. _____

1p ■ 5. _____

2p □ 6. 1. _____
2. _____

2p □ 7. 1. _____
_____
2. _____
_____

1p ■ 8. _____

1p ■ 9. _____

3p □ 10. Staat: _____

Maatregel 1: _____

Maatregel 2: _____

2p

□ 11.

2p

□ 12.

2p

□ 13.

Menselijk oorzaak 1: _____

Uitleg: _____

Menselijk oorzaak 2: _____

Uitleg: _____

2p

□ 14.

1. _____

2. _____

3. _____

2p

□ 15.

Geografisch voordeel: _____

Geografisch nadeel: _____

3p

■ 16.

Situaties	Voordeel	Nadeel
lagere visstand		
werkgelegenheid		
hoge verdamping		
drinkwatervoorziening		
het opwekken van elektriciteit		
het verdwijnen van moerassen		
het verdrinken van cultuurschatten		

1p ■ 17. _____

1p ■ 18. _____

1p ■ 19. _____

1p □ 20. _____

Internationalisering van kleding en schoenenmarkten

1p □ 21. _____
_____

2p □ 22. _____
_____

1p ■ 23. _____

2p □ 24. _____
_____

1p ■ 25. _____

2p □ 26. 1. _____
2. _____
3. _____

1p ■ 27. _____

2p ☐ 28. 1. _____
2. _____

2p ☐ 29. Letter: _____
Uitleg: _____
_____

2p ☐ 30. 1. _____
_____
2. _____
_____

Nos Baranca

1p ☐ 31. _____

1p ☐ 32. _____

2p ☐ 33. 1. _____
2. _____
3. _____

2p ☐ 34. _____
_____
_____

2p ☐ 35. Stollingsgesteente: _____

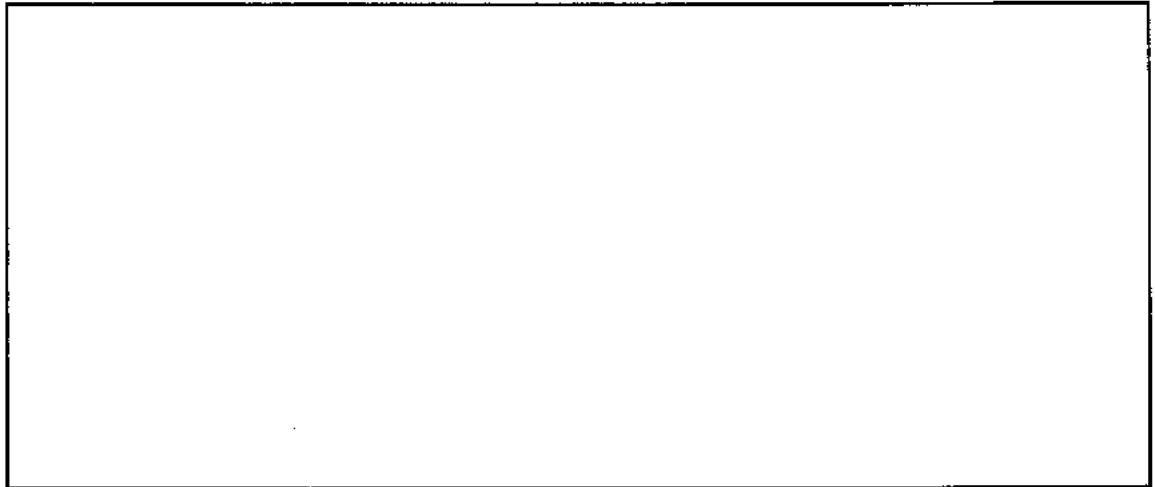
_____

Dieptegesteente: _____

_____

1p ☐ 36. _____

2p ☐ 37.

2p ☐ 38. _____, uitleg: _____

_____

2p ☐ 39. _____

2p ☐ 40. Voordeel: _____

_____

Nadeel: _____

_____

2p ☐ 41. a: _____ b: _____ c: _____ d: _____

1p ■ 42. _____

2p □ 43. _____
_____

2p □ 44. _____
_____

2p □ 45. _____ sediment ,
Uitleg: _____
_____

2p □ 46. 1. _____
2. _____

1p ■ 47. _____

1p ■ 48. _____

1p □ 49. _____

2p □ 50. _____
_____

ARUBA

EXAMEN MAVO 2017

Tijdvak-1
Dinsdag 11 mei
07.30 – 10.00

Aardrijkskunde

Correctie voorschrift

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling voor het schooljaar 2016 - 2017

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de volgende regels.

Voor de beoordeling zijn de volgende regels van belang:

1. De directeur stelt zo spoedig mogelijk het door de kandidaten gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het proces-verbaal van het examen aan de examinerator ter hand.
2. De examinerator ziet het werk zo spoedig mogelijk na, wijst er de onvolkomenheden in aan en geeft het werk aan de gecommiteerde.
3. De gecommiteerde beoordeelt het zo spoedig mogelijk en levert het resultaat van de beoordeling uiterlijk twee dagen voor de bekendmaking van de cesuur in.
4. Indien de commissie, belast met de vaststelling van de opgaven, bindende normen voor de beoordeling van het werk heeft opgesteld, passen de examinerator en de gecommiteerde deze bij hun beoordeling toe.
5. Indien voor een vak twee of meer examineratoren optreden, bepalen zij in onderling overleg de behaalde scores per vraag. Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het geschil voorgelegd aan de voorzitter van de examencommissie van de desbetreffende school. De voorzitter van de examencommissie kan hierbij in overleg treden met de voorzitter van de gecommiteerden. De voorzitter van de gecommiteerden kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde wordt gemiddeld met de dichtstbijzijnde beoordeling van de examinerator en de eerste gecommiteerde.
6. De examinerator en gecommiteerde drukken hun beoordeling uit in een cijfer uit de schaal van cijfers 1 tot en met 10 met de daartussen liggende cijfers met één decimaal aan de hand van de omzettingstabel. De examinerator en gecommiteerde vermelden de door hen toegekende cijfers niet op het werk zelf, doch op een afzonderlijk vel papier.
7. De examinerator vult de vastgestelde cijfers voor het schriftelijk examen in op een lijst van cijfers, waarvan het model door de directeur van de Directie Onderwijs wordt vastgesteld. De examinerator en de gecommiteerde ondertekenen de lijst.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende regels van toepassing:

1. De examinerator tikt in de digitale versie van het scoreblad, verstrekt door het Examenbureau, de namen en/of nummers van **alle kandidaten** en het aan iedere kandidaat toegekende aantal scorepunten per vraag.
2. Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die **geen gehele getallen** zijn, of een **score minder dan 0** zijn **niet toegestaan**.
3. Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
  - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
  - 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
4. Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de letter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer

- dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
5. Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
  6. Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
  7. Indien de examinerator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het Examenbureau. Het is **niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel**. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
  8. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
  9. Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen. Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur. De directeur of een door hem aangewezen persoon stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het Examenbureau heeft de correctievoorschriften vastgesteld. De corrector mag **niet afwijken van het correctievoorschrift**.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
- NB3 Als het Examenbureau vaststelt dat een (centraal) examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld in een erratum naar de directeur van de scholen gestuurd.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In geval dat het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen. In dat geval houdt het Examenbureau bij de vaststelling van de cesuur/N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 80 scorepunten worden behaald.

4 Het beoordelingsmodel

vraag	antwoord	score
Omgaan met natuurlijke hulpbronnen		
1	maximum score 1 C - de lange waterkringloop	
2	maximum score 1 D - drinkwater en water voor lichamelijke verzorging.	
3	maximum score 1 - Het meeste water is in vaste vorm (ijs) en kan niet gebruikt worden.	
4	maximum score 1 B - Afrika	
5	maximum score 1 B - door grondwater	
6	maximum score 2 1 - waterscheiding 2 - stroomgebied	1 1
7	maximum score 2 1 - De druk op de WEB om meer water te produceren neemt toe. 2 - Door meer vraag naar water wordt de productie van water duurder.	
8	maximum score 1 C - Duurzaam watergebruik	

9	maximum score 1 B - Uit een stuwmeer in de Coloradorivier	
<hr/>		
10	maximum score 3 - Texas of Nebraska - duurzame gebruik van water uit de Ogallala aquifer - aanpassen aan de droogte	1 1 1
<hr/>		
11	maximum score 2 Israël is voor zijn watervoorziening afhankelijk van het meer van Tiberias. Het meer van Tiberias wordt gevoed door rivieren die deels liggen in de Golanhoogte.	1 1
<hr/>		
12	maximum score 2 De industrie heeft water nodig om producten te maken (proceswater). of De industrie heeft water nodig om machines af te koelen (koelwater).	
<hr/>		
13	maximumscore 2 Akkerbouw: Als het te droog wordt ligt de akker er kaal bij. Veeteelt: Als de dieren te veel grazen eten ze zelfs de wortels op, plantengroei kan zich niet herstellen.	1 1
<hr/>		
14	maximumscore 2 mogelijke antwoorden: rivier oase, bronoase, artesische bron, wateroogsten, waterrechten, waddi indien drie (3) antwoorden juist indien twee (2) antwoorden juist indien minder dan twee (2) antwoorden juist	2 1 0

- 15   **maximum score 2**
Voordeel: het akkerland wordt steeds bedekt met een laag vruchtbaar slib   1
Nadeel: overstroming   1
-

16   **maximumscore 3**

Situaties	Voordeel	Nadeel
Lagere visstand		x
Werkgelegenheid	x	
Hoge verdamping		x
Drinkwatervoorziening	x	
Het opwekken van elektriciteit	x	
Het verdwijnen van moerassen		x
Het verdrinken van cultuurschatten		x

- indien zeven (7) of zes (6) antwoorden juist   3
indien vijf (5) of vier (4) antwoorden juist   2
indien drie (3) of twee (2) antwoorden juist   1
indien minder dan twee (2) antwoorden juist   0
-

- 17   **maximum score 1**
B - eindmeer
-

- 18   **maximum score 1**
A - fossiele energie bronnen zullen bestaan.
-

- 19   **maximum score 1**
B - Door de verbranding van aardolie.
-

- 20   **maximum score 1**
C - Als in het land actief vulkanisme is.

maximum score 1		
27	D - Het gebruik van nieuwe plantenrassen.	
<hr/>		
maximum score 2		
28	- minder water / zonder irrigatie	1
	- minder gewasbestrijdingsmiddelen / kunstmest	1
<hr/>		
maximum score 2		
29	Letter: f	1
	Uitleg: De bevolkingsdichtheid in dit gebied is het grootst, dus een grotere afzetmarkt.	1
 <i>Opmerking:</i> <i>Scorepunt alleen toekennen als de kandidaat:</i> <i>- in de eerste vraagdeel de letter f wordt benoemt. Dan wordt voor een juiste uitleg één (1) punt toegekend.</i>		
<hr/>		

maximum score 2		
30	Twee van de volgende antwoorden	
	- Zaken blijven tot laat in de nacht open en zorgen voor geluidsoverlast.	
	- Grote concentratie mensen kan criminelen aantrekken.	
	- In de buurt van deze bedrijven heb je de salinas met mangroven die stapsgewijs/ geleidelijk worden weggehaald.	
	- Veel verkeer in de weekenden.	
	- Concurrentie voor lokale bedrijven.	
<hr/>		

Arubaanse landschappen

maximum score 1		
31	B - subductie	
<hr/>		
maximum score 1		
32	C - De ALF bestaat vooral uit afzettingsgesteentes.	

33

maximum score 2

1. geologische
2. horsten
3. slenken

- indien drie (3) of twee (2) antwoorden juist
- indien minder dan twee (2) antwoorden juist

2
0

Opmerkingen:

Bij deze opgave worden geen halve punten toegekend.

34

maximum score 2

Uit het antwoord moet blijken dat de kandidaat inzicht heeft dat:

in de regentijd het water door een rooi
stroomt en daarbij wordt het gesteente
uitgesleten

en dat zo het hoogteverschil ontstaat.

1
1

Opmerkingen:

Bij deze opgave worden geen halve punten toegekend.

35

maximum score 2

Uitvloeiingsgesteentes ontstaan aan het oppervlak
Dieptegesteente ontstaan diep in de aarde.

Opmerkingen:

Bij deze opgave worden geen deelscore toegekend.

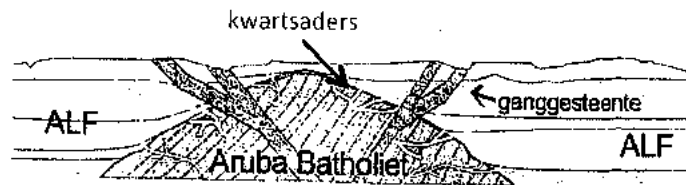

36

maximum score 1

A - Plutonisme

37

maximum score 2

Ganggesteente correct tekenen en aangeven
 Dieptegesteente correct tekenen en aangeven

1
 1

38

maximum score 2

B - exogene kracht

1

uitleg: Verwerking door regenwater en wind zijn
 krachten van buitenaf die op de aarde
 inwerken.

1

Opmerking:

Scorepunt alleen toekennen als de kandidaat:

- *in de eerste vraagdeel de B - exogene krachten wordt benoemt. Dan wordt voor een juiste uitleg één (1) punt toegekend.*

39

maximum score 2

A - gesteente: tonaliet en zwarte gedeelte:
 ganggesteente.

40

maximum score 2

Voordeel: De grote rotsblokken worden als versiering
 voor de tuin.

1

Nadeel: In de Batholiet landschap is vaak de rots
 ondergronds groter dan wat boven de grond
 uitsteekt. Dit vermoelijkt het bouwen van
 huizen.

1

maximum score 2	
41	a = 3 b = 5 c = 4 d = 2
	indien vier (4) of drie (3) antwoorden juist 2
	indien twee (2) antwoorden juist 1
	indien minder dan twee (2) antwoorden juist 0

---

maximum score 1	
42	D - Mechanische en chemische verwerking.

---

maximum score 2	
43	Door de langzame opheffing van het eiland kwamen de koraalriffen rondom het eiland boven de zeespiegel terecht, deze stierven af en werden kalterrassen.

---

maximum score 2	
44	Uit het antwoord moet blijken dat de kandidaat inzicht heeft dat door het afgraven van kalk voor bouw materiaal een groot gedeelte van de oorspronkelijke plantengroei is verdwenen.

---

maximum score 2	
45	Organisch sediment, omdat fossielen duidelijk te zien zijn.

---

maximum score 2	
46	Harde wind, hoge golven, (verandering) stroming van de zee, onweer, etc.

---

maximum score 1	
47	D - Het stromen van regenwater in een rooi.

48   **maximum score 1**
                      B - Basalt.

---

49   **maximum score 1**
                      Karrenvelden

---

50   **maximum score 2**
Doordat de paarden over het zand gaan lopen,
verstuift het zand waardoor de losse delen
makkelijker door de wind worden vervoerd en ergens
anders afgezet. Op de plekken waar veel "verkeer" is,
kan de duin op den duur verdwijnen.

Opmerkingen:

*Bij deze opgave worden geen halve punten
toegekend.*

---

5 Inzenden scores

De examiner verwerkt **na de eerste correctie** de scores van **alle kandidaten** in alfabetische volgorde in de digitale versie van het scoreblad. Dit scoreblad wordt door het Examenbureau verstrekt.

De examiner mailt dit ingevulde **voorlopige scoreblad**, nog **voordat het werk naar de gecommiteerde wordt gestuurd**, naar het Examenbureau.

Nadat de bespreking van het werk met de gecommiteerde heeft plaatsgevonden, past de examiner het voorlopige scoreblad aan en stuurt deze **definitieve versie** naar het Examenbureau.

Het Examenbureau analyseert de scores en **stelt de definitieve cesuur/N-term vast**.

Na vaststelling **ontvangen de directeuren van de scholen de omzettingstabel** voor het desbetreffende vak van het Examenbureau.

6 Bronvermeldingen

Bron 1	vrij naar: [Online afbeelding] van http://www.dipi.byethost15.com
Bron 2	vrij naar: [Online afbeelding] van www.knmi.nl
Bron 3	vrij naar: [Online afbeelding] van http://www.gemiddeldwaterverbruik.nl
Bron 4	vrij naar: [Online afbeelding] van http://www.wikimedia.org
Bron 5	vrij naar: [Online afbeelding] van http://www.pommietravels.com
Bron 6	vrij naar: [Online afbeelding] van http://www.freeworldmaps.net
Bron 7	vrij naar: [Online afbeelding] van www.usgs.gov
Bron 8	vrij naar: De Geo-Omgang met natuurlijke hulpbronnen
Bron 9	vrij naar: [Online afbeelding] van http://eng.israports.co.il/
Bron 10	vrij naar: [Online afbeelding] van http://i.ytimg.com/
Bron 11	vrij naar: [Online afbeelding] van http://www.earthinbrackets.org/
Bron 12	vrij naar: [Online afbeelding] van http://tiantan.nl/bestemmingen/
Bron 13	vrij naar: [Online afbeelding] van http://hw-sww-aardrijkskunde5.blogspot.com/
Bron 14	vrij naar: [Online afbeelding] van http://www.ogj.com/
Bron 15	vrij naar: [Online afbeelding] van http://www.nrel.gov/docs/fy15osti/62709.pdf
Bron 16	vrij naar: [Online afbeelding] van http://www.nrel.gov/docs/fy15osti/62709.pdf
Bron 17	vrij naar: [Online afbeelding] van http://www.samakal.net/2016/07/01/6953
Bron 18	vrij naar: [Online afbeelding] van http://puipo.wordpress.com/
Bron 19	vrij naar: [Online afbeelding] van http://www.numero.com/
Bron 20	vrij naar: [Online afbeelding] van http://meda.org/
Bron 21	vrij naar: [Online afbeelding] van http://www.healthychild.org/
Bron 22	vrij naar: [Online afbeelding] van https://www.britannica.com/
Bron 23	vrij naar: [Online afbeelding] van http://www.10best.com/destinations/
Bron 24	vrij naar: Eigen collectie M. Robles de Medina
Bron 25	vrij naar: Eigen collectie M. Robles de Medina
Bron 26	vrij naar: Nos Baranca
Bron 27	vrij naar: Nos Baranca
Bron 28	vrij naar: [Online afbeelding] van http://cdn3.aruba.com/
Bron 29	vrij naar: Eigen collectie M. Robles de Medina
Bron 30	vrij naar: Nos Baranca
Bron 31	vrij naar: Nos Baranca
Bron 32	vrij naar: Eigen collectie G. Lee
Bron 33	vrij naar: Eigen collectie B. Bastiaans
Bron 34	vrij naar: http://cdn3.aruba.com/sites/default/files/
Bron 35	vrij naar: Eigen collectie M. Robles de Medina
Bron 36	vrij naar: [Online afbeelding] van http://media-cdn.tripadvisor.com/

Aanvullingen op het correctievoorschrift Examen Aardrijkskunde Mavo Tv1 2017

Bij de correctie van dit examen dient rekening gehouden te worden met het volgende:

- vraag 6: De kandidaat kan in plaats van stroomgebied ook rivier benoemen.
- vraag 7: Gevolgen aanvullen met:
- Stijging van arbeiders
- Meer investeren
- Meer winst
- Meer energie opwekken
Deelscore is hierbij van toepassing.
- vraag 10: Maatregelen aanvullen met:
- Druppelirrigatie
- Hergebruik van afvalwater
- vraag 11: De kandidaat moet gegevens uit de kaart verwerken in het antwoord.
Er is geen deelscore maar met 1 juist antwoord twee (2) punten toekennen.
- vraag 12: Aanvullen met:
- Meer welvaart meer water gebruik
- Meer technische ontwikkelingen
- Meer bedrijven
Uit het antwoord moet blijken dat de kandidaat inzicht heeft dat het om economische groei gaat.
- vraag 13: Ontbossing is een mogelijkheid, bij een correcte uitleg wordt één (1) punt toegekend. Bij deze vraag zijn geen halve punten mogelijk.
- vraag 14: Aanvullen met :
- Waterputten
- Grondwater
- Rivier
- Nomadisme
- vraag 15: Voordelen die ook goed gerekend kunnen worden:
- vruchtbare grond (i.p.v. vruchtbare slib)
- Genoeg water
- vraag 24: Vestigingsfactoren die ook goed gerekend kunnen worden:
- Betrouwbaarheid
- Korte afstand
- Hogere kwaliteit
- vraag 26: Aanvullen met:
- Geen discriminatie
- Geen dierenmishandeling
- Geen chemicaliën

- vraag 29: Alleen letter **f** goed rekenen.
- vraag 30: Aanvullend:
- Minder winst voor de hotels
- Vervuiling
Deelscore is hierbij van toepassing.
- vraag 33: Bij nummer 1 kan **natuurlijk** en **aardse** ook goed worden gerekend.
- vraag 35: Op het antwoordblad staat in plaats van *uitvloeingsgesteente* het woord *stollingsgesteente*. Om voornoemde reden worden aan alle kandidaten twee (2) punten toegekend.
- vraag 37: In het correctiemodel moet staan **kwartsaders** in plaats van dieptegesteenten.
- vraag 40: Nadeel aanvullen met:
- Het kan gevaarlijk zijn.
- Nat. gebied gaat kapot.
- Verstoring van het ecosysteem.
- Voordeel aanvullen met:
- Mooi uitzicht
- Vraag 43: Aanvullend:
Koraalriffen ontstaan door koraalpoliepen en de zon heeft het later uitgebleekt
Nadat deze na opheffing boven de zeespiegel is gekomen.
De kandidaat moet duidelijk maken over het bestaan van koraalriffen onder de zeespiegel en het uitsterven hiervan door opheffing boven de zeespiegel.
- vraag 44: Aanvullend:
- Het natuurlijk landschap verdwijnt door het bouwen van hotels/huizen.
De kandidaat moet duidelijk maken dat de kalksteen wordt beschadigd.
- vraag 46: Aanvullend:
- Tsunami
- vraag 50: Aanvullend:
- Planten wegnemen.
- Wortels worden kapot gemaakt.
Let op! Poepen in het zand geen mogelijkheid.

Ing. G.R. Loefstop
hoofd Examenbureau

M. Robles de Medina
TCD Aardrijkskunde MV